

॥ चतुर्पती कृष्ण अवधुत पंथ ॥

॥ कृष्ण महाराज धनी अवधुत ॥

॥ चतुर्पता अथर्वन् वेद उभा रात्रीन पोटी । निजरूप भुम्मा जागी करन सारी सृष्टी ॥

चतुर्पता अथर्वन् वेद ॥

॥ खंड ०६ ॥

॥ चतुर्पती कथांमृत च्या ओव्या ॥

॥ चतुर्पती चे कथांमृत ॥

शब्दार्थ, चरणार्थ निरसन स्पष्टीकरन सह

॥ चतुर्पती कृष्ण अवधुत पंथ ॥

चतुर्पता

अथर्वन् वेद

॥ कृष्ण महाराज धनी अवधुत ॥

B: Blank Page730

॥ खंड ०६ ॥

॥ ओवी नं. ०९ ॥

॥ निरसनसह वाल्मीकीची मुळ जुनी ओवी ॥

॥ राम नामी पाप जळाले ॥

॥ राम नामी पाप जळाले । पहा त्या वाल्मीकाचे ।

ठाई मारून बसले । वरती, वारूळ चढले अंगाले ॥

॥ रंक होता राव झाला । पद लाभले रायाचे ।

टोलप्याला कोयमोय पाला । मुळ ओळखा सत्कृतीचे ॥

॥ गजेद्रांला संकट पडले । सुमरण केले रघुरायाचे ।

दाई सरशी उडी घातली । वैर तोडले दोघांचे ॥

॥ माती होती कस्तुरी झाली । नाव राहीले मातीचे ।

दासी होती राणी झाली । जगात भय वाटे तिचे ॥०४॥

॥ चतुर्पंती नामी गायन करतो । चरीत्र होय रघुरायाचे ।

संता मध्ये निशाण गर्जे । पहा या अवधूत रायाचे ॥०५॥

भजने :-

॥ नाम घेता तरले । चरित्र पहा वाल्मिकाचे ॥

॥ ऐसी तुया नामाची गाही । नामी तरला हो वाल्या कोळी ॥

॥ ऐसी तुया नामाची महीमा । अगणीत तारल्या मुंऱ्याच्या सेना ॥

॥ महीमा आहे गा तुयी । आता चालव तिर लोकी गाही ॥

--: निरसन/स्पष्टीकरन :-

॥ राम नामी पाप जळाले । पहा त्या वाल्मीकाचे ।

ठाई मारून बसले । वरती, वारूळ चढले अंगाले ॥

॥ रंक होता राव झाला । पद लाभले राजाचे ।

टोलप्याला कोयमोय पाला । मुळ ओळखा सत्कृतीचे ॥

॥ वाल्मीकी कथा सार ॥

वाल्मीकी पुर्वाश्रमी डाकु होता. जंगलात राहुन वाटसरळंना लुटने, त्यांची हत्या करने ईत्यादी निंद्य कर्म, दुष्कृत्ये करत होता. एके दिवशी जेव्हा नारद मुनी वनात आले, तेव्हा वाल्मीकीने त्यालाही पकडले. नारद त्यास उद्देशुन म्हणाले की : जे पाप तु करत आहेस त्या पापात तुमचे घरचे भागीदार होणार का ? हे सर्वप्रथम तु घरच्यांना विचारून ये ! तोपर्यंत मी येथे थांवतो. असे वचन देतो.

नारदाने सांगीतल्याप्रमाणे वाल्मीकी घरी गोला. आणी त्यांना प्रश्न विचारला की : जे मी तुमच्यासाठी पाप करत आहे, त्या माझे या पापात तुम्ही हिस्सा घ्याल का ? घरच्यांनी त्यास त्यांच्या पापाचा हिस्सा घेण्यास नकार दिला. तेव्हा त्यास उपरती येवुन, तो नारदासमोर निराश अवस्थेत उभा झाला. नारदाने त्यास उपदेश दिला. त्याचे पाप ईतके होते की : तो हरीनाम घेण्यास सक्षम नव्हता. म्हणुन नारदाने त्यास उलटे राम नाम दिले. दुष्कृत्य सोङ्गुन सत्कृत्याला पकडुन वाल्मीकी तेथेच ठाई मारून पक्की मांडी घालुन नामी बसले. नाम जपु लागला. मन लावुन शुद्ध अंतःकरणाने नाम जप करत राहील्याने, नामध्यास लायुन त्यास अन्न पाण्याची अगाध नाही राहली. देहध्यास नाही राहीला. त्यांच्या शरीराच्या चारही बाजूने दिमक/मुंऱ्या ने वारूळ उभारले.

दिमकाच्या वारूळाला संस्कृत मध्ये वल्मीक म्हणतात. वारूळाने म्हणजेच वल्मीकने सपुर्ण देह आचारादल्या गोल्याकारणाने त्याचे नाव वाल्मीक पडले. त्याच्या नाम तपश्चर्येच्वारे त्यास ऋषिपद प्राप्त झाले. राम नामाने त्याचे पाप जळून त्यास कवित्व प्राप्त झाले. श्रीराम रघुरायाचे दर्शन झाले. भाकल्या शकुनाचे झान झाले.

अशया रितीने तो पुर्वाश्रमी सत्कृद्धिदिने रंक म्हणजेच भिकारी असलेला निर्वृद्ध डाकु ला ऋषित्व प्राप्त होवुन, तो भाकल्या शकुन ज्ञानाचा राजा बनला. त्याच्या टोलप्याला म्हणजेच मरतकाच्या अंतरंगाला भाकल्या शकुन ज्ञानाचे कोयमोय कोमल-कोमल सुक्षमतिसुक्षम ज्ञानाच्या पालव्या फुटल्या. टोलप्याला फुटलेल्या या भाकल्या शकुन व्यानाच्या पालव्या च्या आधारावर रामायण घडण्याच्या अगोदरच वाळ्मीकीने संपुर्ण रामायण आधीच लिहून ठेवले. आधीच लीहून ठेवलेल्या वाळ्मीकीच्या संपुर्ण रामायण प्रमाणेच भविष्यात रामायण घडले. तो भाकल्या शकुन ज्ञानाचा राजा बनला. पुर्वाश्रमीचा त्या डाकु ने आपली दुष्कृत्ये सोडुन सत्कृत्याच्या मार्गाने लागल्याकारणाने, सत्कृत्याची मुळ घरून नाम घेत राहील्याकारणाने त्यास ऋषिपद, भाकल्या शकुन व्यानाचे राजपद..ईत्यादी प्राप्त झाले. पुढे मग त्याच्या आश्रमाला परमात्म्याचा पुर्णावतार श्रीरामरघुराया, सितामाय, लव-कुश..ईत्यादीचे पद/पाय लाभले आहे. म्हणुनच हो मुळ ओळखा या सत्कृतिचे...

सार :- अज्ञानपणामुळे भुतकाळात झालेल्या चुका सुधारण्यासाठी, सत्कृत्य करत, नामी राहुन सच्या भक्ती भावाची हरीनामी पवकी मांड बसवावी. भुतकाळ च्या चुका विसरून वर्तमान काळात जी चतुर्पंती हरीनाम घेण्याची संधी चालुन आली आहे, त्या संधीचा वर्तमान काळी फायदा घेतल्याने, भविष्यकाळी आपलूप सुधारल्या जावुन तारण होईल.

॥ गजेद्रांला संकट पडले । सुमरण केले रघुरायाचे ।
दाई सरशी उडी घातली । वैर तोडले दोघांचे ॥

॥ जय विजय ची कथा सार ॥

जय-विजय हे विष्णुचे व्वारपाल आहेत. पुर्वाश्रमी त्यांनी कोणते सत् कृत्यकर्म केलेत, ज्याच्वारे त्यांना व्वारपाल पद लाभले ? यांची ही कथा आहे.

तृणविंदुची कन्या असलेली देवहृतीला महर्षि कर्दम ने नजरी वीज दिले. म्हणजेच कर्दम ऋषिच्या दृष्टीक्षेपाने देवहृतीला गर्भ राहीले. प्रसुतिकाळ पुर्ण केल्यानंतर देवहृतीने दोन जुळे पुत्रांना जन्म दिला. मोठया पुत्राचे नाव जय ठेवण्यात आले तर छोटया पुत्राचे नाव विजय ठेवण्यात आले. दोघेही वंधु पुढे मग विष्णु चे परम् भक्त झालेत. त्यांच्या मुख्यी नित ‘ओम् नमो नारायणाय’ या मंत्राचा अजपा जप सदोनित राहु लागला. नारायणाच्या भक्तीकार्याकरीता त्यांनी आपले जिवन समर्पित केले होते. ते सदैव ‘ओम् नमो नारायणाय’ या नामज्योतीत राहुन, आपआपले नियत कर्तव्यकर्म करत जिवन जगत होते.

एके दिवशी राजा मरुत्त ने त्या दोघा वंधुला आपल्या यज्ञकार्यात भाग घेण्याकरीता आमंत्रित केले. तिथे यज्ञकार्यात जय ला बम्हा बनविले गेले तर विजय ला आचार्य बनवण्यात आले. दोघा वंधुने आपआपले भाग यज्ञकार्यात व्यवस्थितपणे पार पाडले. यज्ञपश्चात दोघा वंधुना राजाने यज्ञ दक्षिणेत वहूत धन दिलेत. तेथुन दोघे वंधु संतुष्ट होवुन, आप-आपल्या यज्ञदक्षिणाचे धन घेवुन आपल्या आश्रमात आले.

आपल्या आश्रमात आल्यानंतर यज्ञदक्षिणेत आलेल्या धनाच्या वाटणीवरून त्यांच्यात वाद-विवाद निर्माण झाला.

जय चे म्हणणे होते की : यज्ञदक्षिणेत आलेल्या सर्व धनाला एकत्रीत करून त्यांची समसमान वाटणी करून दोघात समसमान वाढुन घ्यावे. तर विजय चे म्हणणे होते की : ज्याच्या भाऊयाने ज्याला जितके धन मिळाले, तितकेच धन त्यांच्या त्यांच्या वाटणीला आलेले आहे. त्यामुळे वाटणी करण्याचा प्रश्नच उद्भवत नाही.

विजय चे म्हणने ऐकुन जय कोधित झाला. कोध अनावर होवुन जय ने विजय ला शाप दिला की : विजय ! तु फक्त मगरीप्रमाणे घ्रण करतो. घेतो परंतु देत नाही. त्याचमुळे तुला व्याहयं म्हणजेच मगर ची योनी प्राप्त होवो.

जय ने दिलेला शाप ऐकुन विजय सुधाव कोधीत झाला. आणी त्याने जय ला शाप दिला की : जय ! तु कुणाचही न ऐकणा-या मदमरत हत्ती प्रमाणे मदाने, दंभाने

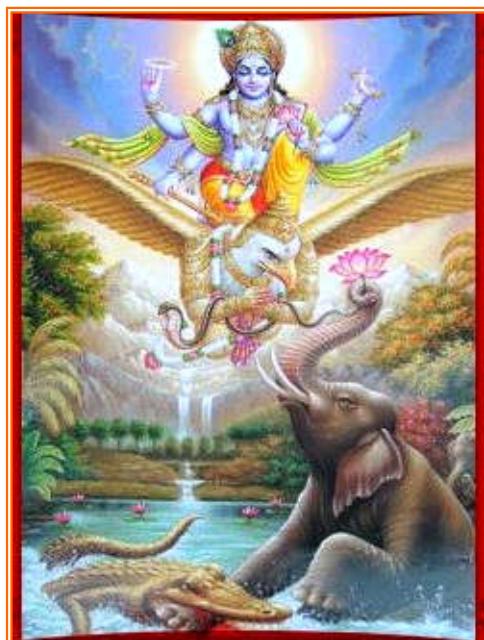
भ्रांत होवुन मजला शाप दिल्याकारणाने, तुला सुध्दा मदमस्त हत्ती म्हणजेच गजराज ची योनी प्राप्त होवो.

दोघां बंधुनी एकमेकांना कोधाच्या भरात शाप दिल्यानंतर त्यांची चुक त्यांच्या ध्यानात आली. दोघेही नारायणाचे परंम भक्त असल्याकारणाने त्यांनी आप-आपल्या शापनिवृत्ती करीता, नारायणाची मनोमय प्रार्थना करून मनी धावा करू लागलेत. आपल्या परंम भक्तांचा धावा ऐकून चत्रभुज नारायण तेथे प्रकट झाले. तेथे नारायणाने त्यांना उपदेश देवुन अभिवचन दीले. तो भगवंत म्हणाला की : तुम्ही माझे सच्चे व परंम भक्त असल्यामुळे तुमच्या वोलावर आम्हा उभे राहावेच लागते. सच्च्या भक्तांचा वोल वचन कधिही असत्य ठरणार नाही. याची काळजी आम्ही घेत असतो. त्याचमुळे तुम्ही दोघे ऐकमेकांना दिलेल्या शापाचे भोग भोगल्यानंतर, तुम्हास परंम देण भेटुन तुम्ही परंमधामाला प्राप्त व्हाल. तुम्हा वंधुस परमपद प्राप्ती होईल. असे अभिवचन देवुन भगवान अन्तर्धान झाले.

तदनंतर गण्डंकी नदी किनारी त्या दोघा वंधु ला मगर व गजराज ची योनी प्राप्त झाली. विजय मगर नदिच्या तिरावर पाण्यात राहु लागली. तर जय गजराज नदी किनारी च्या अरण्यात राहु लागला. या मगर-गज योनीत सुध्दा त्या वंधुना त्यांच्या पुर्वसत्कृत्य व सचिताव्दारे पुर्विच्या जन्माचे स्मरण राहीले. जातक स्मरणामुळे ते या योनीत सुध्दा नारायणाची परंम भक्ती करत ‘ओम् नमो नारायणा’ या मंत्र-नामज्योत मध्ये राहुन तो जिवनकाळ व्यथित करू लागलेत. जातक स्मरणामुळे या योनीत दोघा परंम हरीभक्तांमध्ये वैरभाव होता. ऐकमेकांना दिलेल्या शापव्दारे ही योनी मिळाली याचे स्मरण त्यां दोघां वंधुला असल्यामुळे, त्यां दोघांमध्ये ऐकमेकावध्दल वैरभाव शत्रुभाव होता.

कोण्या एका समयीच्या कार्तिक मास चे स्नान करण्यासाठी, गजराज गण्डंकी नदि मध्ये उतरला. गजराज व मगर यांच्यात वैरभाव असल्यामुळे, त्यासमयी मगर ने संधी साधुन गजराज चा पाय पकडला. मगरीच्या मुख्यात आपला पाय गोल्याकारणाने गजेंद्राला संकट पडले. गजराज ने साहयं करीता सुमरन केले रघुरायाचे I. रघुराया नारायणाची विनवणी पुर्वक याचना विनंती अर्ज करत त्यांना शपथ/दाई घातली. साहयास लवकर येण्याकरीता धावा मांडला.

आपल्या परंम भक्ताची दाई ऐकता सरसी/क्षणीच म्हणजेच दाई सरशी ‘दाई शब्दाचे व्यान दाईची ओवीतुन घ्यावे.’ नारायण त्या स्थानी उडी घातली. तेथे चत्रभुज रूपात प्रकट झालेत. आणी सुदर्शन चक चालवून गजराज ची सोडवणुक केली. उपदेश करून त्या दोघांचे वैर तोडले. त्या दोघांना त्या शापीत योनीतुन मुक्त केले. आणी त्या दोघा वंधुला आपल्यासारखेच रूप दिलेत. विष्णुचे व्वारपाल पद देवुन वैकुठी पाठवले. हेच ते दोघे वंधु जय-विजय विष्णुचे विश्वविरुद्धात व्वारपाल होय.

याच व्वारपालांनी सनकादिकाला हरीदर्शन करीता वैकुठाच्या व्वारावर रोकून त्यांना खाली ढकलले. ‘हरीदर्शन घेणे’ पासुन रोकण्याच्या कारणास्तव सनकादिकाने तिन असुरयोनी भोगण्याचा शाप जय-विजय यांना दिला. आपल्या परम भक्त असलेल्या जय-विजय च्या शापमुक्ती करीता, हरीने त्यांना यवगान यवगी च्या प्रतेक असुर योनीत त्यांचा उद्धार करण्यासाठी अवतार घेवुन यवगान यवगीच्या असुर योनीतुन जय-विजय ची सुटका करून उद्धार करण्याचे अभिवचन दिले.

तदपश्चात् हेच जय-विजय सनकादिकाच्या शापाव्दारे कृतायवगी प्रथम असुर योनीत हिरण्यकरिण्यु व हिरण्याक्ष झाले. कृताच्या या असुर योनीतुन जय-विजय ची सुटका करून उद्धार करण्यासाठी, हरीने नृसिंह अवतार घेतला.

तर त्रैतायवगी दुस-या असुर योनीत हे जय-विजय कुंभकर्ण व रावण झालेत. त्रैताच्या या असुर योनीतुन जय-विजय ची सुटका करण्याकरीता हरीने रामावतार घेतला.

आणी व्दापरचयवगी तिस-या असुर योनीत ते व्दापराल दन्तवक व शिशुपाल झाले. व्दापरच्या या असुरी योनीतुन जय-विजय ची सुटका करून उद्धार करण्याकरीता हरीने कृष्णावतार घेतला. अश्या रितीने आपल्या परंम् भक्तांच्या उद्दारासाठी हरीने यवगान यवगी अवतार धारण केलेत.

सार :-

॥ काम कोध, लोभ दम । मद मत्सरं ।
षट वैरी, हे तत्पर । हेची जाणं ॥ खंड०३/ओवी-२२
॥ देहेत भरलं हे सारं । बाहेर काढा हे कडबा-कुटारं ॥

तुम्ही सुध्दा काम कोध लोभ दम व मद मत्सर चा त्याग करून नित हरीनामी राहवे. विचार करून बोलावे. काम कोध लोभ दम्भ मद मत्सर..इत्यादीचा कडबा कुटार आपल्या देहीच्या बाहेर काढून फेकावा. आणी हरीभक्तीत रिथत व्हावे. समदर्शि बनुन विषमतेचे विसर्जन करावे.

जर जय विजय ने हे काम कोध लोभ मद दंभ मत्सर चा कचरा आपल्या देहीच्या बाहेर काढून फेकला असता, तर त्यांनी कोधावर विजय मिळवून शांत राहुन हिस्से वाटणीचा निर्णय घेतला असता. ऐकमेकांना शाप देण्याची त्यांच्यावर पाळी आली नसती. शापाव्दारे त्यांच्यावर मगर व गजराज ची योनी भोगण्याचा प्रसंग आला नसता.

जर जय-विजय ने देहीच्या बाहेर कडबा कुटार काढून फेकला असता, तर त्यांना भोग न भोगता त्यांच्या परमं भक्तीमुळे विष्णुव्दारे सहजतेने परमंपद प्राप्त झालेच असते.

म्हणुनच देह सुंदर साफ करा । आदीपुरुष येईन देह घरा । तो सांगन अवघ्या गोष्टी । प्रार्थना करा । हरीची परंम् भक्ती करा । तो यवगान यवगी भक्ताचे तारण करेल. भक्तांचा उद्धार करेल.....असो.

चतुर्पती नामी गायन करून हे हरीचरित्र सांगीतले आहे. प्रतेक हरी चरित्रात भक्तांनी, सर्वप्रथम निराकार निर्भुण स्वरूपात हरीची शुद्ध मनोभावाने परंम् भक्ती केलेली आहे. त्या प्रतेक परंम् भक्तांनी कुठेही मुर्तिपुजा, तिरगुणी कर्मकांड ..इत्यादी च्या मागे न लागता, शुद्ध मनोभाव ठेवून झान भक्ती केलेली आहे. सर्व परंम् भक्तांनी निराकार निर्भुण सत्यदेवाची म्हणजेच निर्गुण अवधूत रायाची शुद्ध मनोभावने परंम् भक्ती केलेली आहे. म्हणुनच त्यां भक्तांचा यवगान यवगात तारण होवून उद्धार झालेला आहे. त्यां भक्तांच्या मातीच्या देहाची कस्तुरी होवून, त्यांचा मातीच्या देहाचे नावाचा सुगंध यवगान यवगात दरळत आहे. म्हणुनच संतामध्ये या अवधूत रायाचेच निशाण गर्जत आहे.

